

De liedjes die we (gaan) zingen: The Wellerman

Wat een verrassing was dat voorstel van Paul Michèl! Het AMK is nou niet typisch een koor waar je van verwacht dat het een zeemanslied opneemt in het repertoire. Tenminste, we dachten dat het een zeemanslied is maar dat is niet zo. Lees verder om te er achter te komen wat het dan wel is.

Overigens, voor een koor dat van Abba tot Verdi zingt vind ik het wel lekker klinken en moet het lied kunnen. Zolang we ook maar klassieke stukken in een optreden verwerken. Dat mogen we niet alleen aan Toonkunst overlaten (grijns).

Maar wat zingen we eigenlijk? Kees Olieman, Jacques de Koning en ik hebben ons aan het zoeken, vertalen en interpreteren gezet. Gewoon omdat het leuk is om te doen en het nog veel leuker is als je strekking van een stuk begrijpt.

Daarom volgt hier de vertaling en waar nuttig om te weten meteen een uitleg.

We gaan terug in de tijd tot de jaren 1830/1840. Op het Zuidereiland van Nieuw-Zeeland hadden de gebroeders Weller uit Sidney een walvisstation in de Maori-nederzetting Otakou. Gevangen walvissen werden daar naar toe gesleept (op sleeptouw genomen) om aan land verwerkt te worden.

De mannen die de walvis in stukken sneden en de traan eruit kookten ontvingen geen loon maar werden in natura uitbetaald, ze kregen kost en inwoning, kleding, drank, tabak en dat soort zaken.

Het lied is waarschijnlijk het deels geromantiseerde verhaal van een gebeurtenis uit de praktijk en het werd onder het werken gezongen, een werklied dus.

*There once was a ship that put to sea
And the name of that ship was the Billy o' Tea*
The winds blew hard, her bow dipped down
Blow, me bully boys**, blow*

Er was eens een schip dat het zeegat uitvoer
En de naam van dat schip was de Billy o' Tea
De winden bliezen hard, haar boeg dook onder
Hijsen, Jantjes, hijsen***

*Een Billy of Tea is een blik of een emmer waar thee in werd gezet.

**Een varensgezel werd in die tijd Bully Boy of Bully genoemd.

***In de spreektaal op een zeilschip werd met "blow" het hijsen van de zeilen bedoeld.

Refrein

Soon may the Wellerman come
To bring us sugar and tea and rum
One day, when the tonguin'** is done
We'll take our leave and go*

Weldra kan de Wellerman komen
Om ons suiker, thee en rum te brengen
Op een dag, wanneer het speksnijden klaar is
Zullen we ons verlof nemen en gaan

*De Wellerman was het bevoorradingschip van de broers Weller.

**Tonguin' is de afkorting van "tonguing" en betekent het uitsnijden van de "blubber", hun taalgebruik voor het walvispekvet.

*She had not been two weeks from shore
When down on her a right whale bore
The captain called all hands and swore
He'd take that whale in tow*

Ze was nog geen twee weken van de kust
Toen op rechts een walvis opdook
De kapitein riep alle hens en zwoer
Hij zou die walvis op sleeptouw nemen

Refrein

*Before the boat had hit the water
The whale's tail came up and caught her
All hands to the side, harpooned and fought her
When she dived down below*

Voordat de (harpoen)boot te water was
Kwam de walvisstaart omhoog en ving haar op
Alle hens aan dek, harpoeneerden en vochten met haar
Toen ze onderdook

Refrein

*No line was cut, no whale was freed;
The Captain's mind was not on greed
But he belonged to the Wellerman's creed
She took that ship in tow*

Refrein

*For forty days, or even more
The line went slack, then tight once more
All boats were lost, there were only four
But still that whale did go*

Refrein

*As far as I've heard, the fight's still on;
The line's not cut and the whale's not gone
The Wellerman makes his a regular call
To encourage the Captain, crew, and all*

2 x Refrein

Geen lijn werd doorgesneden, geen walvis bevrijd
De kapitein was niet hebzuchtig
Maar hij was trouw aan het motto van Wellerman
Ze nam dat schip op sleeptouw

Gedurende veertig dagen, of zelfs meer
Werd de lijn slap en daarna weer strak
Alle boten gingen verloren, het waren er maar vier
Maar dan nog die walvis ging er vandoor

Naar wat ik heb gehoord, gaat het gevecht nog door
De lijn is niet doorgesneden en de walvis is niet weg
De Wellerman doet zijn geregelde bezoek
Om de Kapitein, bemanning en iedereen te bemoedigen

De liedtekst vertelt dus over een fantastische walvisjacht die nooit stoppen zal. Ze hebben een walvis geharpoeneerd maar kunnen hem niet aan boord krijgen. En tot op de dag van vandaag zijn ze daar nog steeds mee bezig.

En als de boot niet gevonden is, dan trekt de walvis haar nog steeds voort!

Kees Olieman, Jacques de Koning John van Halderen
maart 2021

bronnen:

<http://globalmaritimehistory.com/close-reading-of-an-old-favorite-part-i-in-a-series-of-posts-on-blow-the-man-down/>

<http://www.oldsaltblog.com/2021/02/the-wellerman-the-cross-cultural-whaling-history-of-new-zealand/>